

Kitang LUNGSURANON sa Siaton

Kamatuoran
Pagbuligay
Lungsod mauswagon

Ang kahumayan sa Km. 44 sa Malabuhan, Siaton.

Vol. 5 No. 6

Marso 16-31, 2015 P6.00

VPA kanunay nagtabang sa mga parolado

Kapin sa 30 ka mga parolado ang mitambong sa pagpanambal o *therapeutic treatment* kauban ang ilang miyembro sa pamilya nga gipasiugda sa VPA o Volunteer Probation Aides sa ala 1:00 sa hapon niadtong Marso 18 sa *function hall* sa simbahang Katoliko.

“Ang institusyon sa VPA maoy gihatagan og tahas sa pagpatuman sa mga programa nga may kalabutan sa ahensya ug rehabilitasyon

sa mga parolado nga may nagkalain-laing kaso. Gali *community-based* (o nakabasi sa komunidad)

Ang mga parolado atol sa bansaybansay alang sa *therapeutic treatment*.

man ang maong programa mao nga ibalik gayud sila sa ilang tagsa-tagsa ka pamilya **padayon sa panid 4**

Paglampos sa kolehiyo

Ang edukasyon usa ka gasa nga dili makuha ni bisan kinsa. Ang makagraduwar sa kolehiyo dili basta-basta. Tungod sa kalisod sa panahon pipila lamang ang makatongtong sa kolehiyo. Apan walay imposible basta adunay pagkugi, paningkamot ug pag-antos ug, labaw sa tanan, sa hugot nga pag-ampo sa Kahitas-an. Mao kini ang gihimo sa atong mga bag-ong migraduwar sa NORSU-Siaton Campus nga sila si Larry Gaitera, Ruvelyn Palomar, Allan Paul Ardion ug Jaypee Chan.

Si Larry Gaitera nakatapos sa Bachelor in Secondary Education Major *magna cum laude* in Mathematics ug naguol nga nalipay ug nahagit siya. Naguol kay dili na niya makauban ug mahibalag ang iyang mga *classmate*. Nalipay kay wala nay mga *deadline*. ug nahagit tungod kay malampuson na siya nga propesyonal. Matod niya, “Ang makakuha sa award isip *magna cum laude* dili sayon -- kugi ug pag-antos pagmata og sayo, daghan kandila naupos, *ballpen* nahutdan *ink*, *notebook* nga nagamit para **padayon sa panid 3**

Siatanon migraduwar sa CHS ug JAVA

Mokabat sa 56 ka mga tinun-an ang migraduwar sa kursong Computer Hardware Servicing (CHS) NC II ug laing 32 sa Career Entry Course for Software Developers - JAVA NC IV nga gipasiugdahan sa Technical Education and Skills Development Authority (TESDA) ug Metro Dumaguete College (MDC). Ang mga tinun-an pulos Siatanon. Namugna ang bansaybansay uban usab sa pakiglambigit sa lokal **padayon sa panid 4**

Pipila sa migraduwar sa bansaybansay mao sila si Riezel Beth Pinili Tinguban, Alora Adante Macalipay, Loreto Pajuelas, Cristy Gabo, Azumi Echikawa Gabo, Ryan Ardion Galabay, Lowel Quilinguen, Wilson Enojo, Buknoy Kinilitan, Rican Echanes, Girlie Sanchez, Rocky Flores, Cathy Mae Ragay, Erwin Janipin, Dave Maturan, Edeza Raymart inubanan nila (naglingkod) ni Mayor Alberto G. Ator; Vice Mayor Teddy Yap; Eufemia P. Gutang (HRMO-IV); Edlyn Casal, ang pangulo sa TechVoc Department sa MDC; Marco Ting; ug ang magtutudlo nga si Amelo Tomentos.

EDITORIAL

Panghitabo

Bukhad

Susan Monte de Ramos-Soldwisch

1000 sa 100

Pahalipay sa mga mograduwar karon ug sa inyong isigkapamilya! Ang inyong kinaadman dili lamang gikan sa libro kondili gikan pa gayud sa inyong pakigbisog sa mga hagit sa pagkinabuhi isip estudyante ug isip pamilya.

Hinaot pa nga inyong gamiton sa kanunay ang pagkamalahutayon, pagkugi, ug pagkamamugnaon nga inyong nakat-onan, bisan asa kamo ilasik sa kapalaran, inubanan sa pagkamatinud-anon ug pagtahod sa uban ingon man sa kaugalingong pagkatawo.

Atong hinumduman nga bisan unsa ang atong linya sa trabaho, serbisyo sa katilingban ang atong tumong. Oo, bisan ang mga komersyante nga abi nato og ganansya ra ang gipangita, nagasirbe kanato pinaagi sa ilang ginabaligya: Maayo ba ang kalidad? Moilis ba sila kon may depekto ang napalit nato? Igo ra ba ang presyo –nga dili motagam ang pumapalit? Kini ang matang sa ilang pagsirbe sa katilingban. Klaro, maayo ba usab ang ilang pag-abi-abi kanato, walay pili kon maayo ba o dili ang atong hitsura!

Ania'y usa ka hagit o problema sa mga mograduwar pagkamagtutudlo. Sumala ni Dr. Salustiano Jimenez, Ulohan sa Departamento sa Edukasyon sa lalawigan, sa bag-ohay lang pagpangita og 100 ka bagong magtutudlo, 1000 ang gustong mosulod! Bulahan kadtong nakakuha og grado sa paglisensya nga nasulod sa kinatas-ang100, nga maayo og binuhatan sa pagpraktis-tudlo, dayon may kaagi na isip magtutudlo. Apan mag-unsang man ang 900 nga dili makasulod? Dugangan pa karon sa mga mograduwar!

Mao kini ang usa ka hagit

sa nasud Pilipinas: matag tuig, mapun-an og minilyon ang motangkod og 18 anyos o mograduwar sa unibersidad - tanan magkinahanglan og trabaho. Ang Departamento sa Edukasyon makapahiluna unta sa tanang mosulod kay wala ma'y kunhod sa kabataan nga moeskuyla kada tuig. Dugang pa, panahon na nga tungaon ang mga klase nga niabot og 60 ka bata! Nalato na ta og panimati sa pasangil nga way kwarta ang gobyerno. Ug karon, nakita na gayud ang klarong pagpahimulos sa mga kongresista (Senador ug Representante) sa kwartang alang unta sa kaayohan sa mga lalawigan kay nabutyag na ang binilyon nga nakawat nila pinaagi sa mga binuang ni Janet Napoles.

Namunga na ang pagpahitungod ni P-Noy sa pagpakgang sa korapsyon o ilegal nga pagpahimulos sa kwarta ug kabtangan sa gobyerno. Daghan na ang napriso, miuswag na ang abot sa BIR ug Bu. Of Customs; mitaas na usab ang ranggo sa atong nasudnong ekonomiya, busa nagkadaghan ang mga kompanyang langyaw nga ania nagtukod og negosyo. Klaro, daku pa kaayo ang alayohon. Busa, kinahanglan nga pilion nato ang sunod Presidente nga mopadayon sa mga pamaagi ni P-Noy. Dayon, dili ta matulog kondili moambit sa pagdumala sa atong barangay, lungsod ug lalawigan. Dili gayud husto ang pagpiyal sa tanan ngadto sa mga gipili sa eleksyon kay sa demokrasya, gikinahanglan ang tingog, hunahuna ug kompas sa mga lungsuranon.

Pangutana: Unsa'y mahimo sa 900 ug uban pa nga dili makasulod og trabaho sa ilang propesyon?

Daghang mga panghitabo ang angayan nga tutukan karon sa matag lokal nga kagamhanan. Nag-una niini mao ang pagbantay sa kahusay ug kalinaw ilabi na nga nagsugod na ang bakasyon ug ting-init na usab.

Atol sa bakasyon, ang mga katawhan ilabi na ang mga batan-on walay lingaw kay wala na may klase. Kasagaran nila naa magtutok sa mga *internet cafe* kay magdula ba og DOTA ug ang uban mag-*facebook*. Atol sa ting-init dili usab malikayan nga dunay daghang mga krimen nga mahitabo tungod sa kainit sa panahon.

Niining panahuna, uso usab ang sunog tungod sa tumang kainit. Gani gisaulog pa man ang *Fire Prevention Month* diin giaghat ang tanan nga magbantay aron malikayan ang sunog. Duna usay mga sakit nga angayan nga bantayan sama pananglit sa tipdas, sip-on ug ubo ug kanang gitawag nga *heat stroke*. Kini pipila lamang sa mga butang nga angayan natong timan-an ug bantayan.

Apan niining mga higayuna angayan usab nato nga tan-awon ug bantayan ang mga panghitabo sa lungsod sama dinhi sa Siaton. Dunay mga madakpan tungod sa nagkalainlaing mga paglapas sa balaud apan magpabilin kini sila nga suspetsado hangtud nga mapakasa ang kaso batok kanila ug matawag na sila nga akusado. Dili usab kita makaingon nga mga kriminal na sila tungod kay wala pa man mapamatud-i sa korte ang salaud nga naalegar nga ilang gilapas.

Apan ang panghinaut nga unta mosabot ang mga katawhan nga dunay katungod ang si bisan kinsa nga magbubuhis ug yanong lungsuranon nga mahibalo niining maong mga panghitabo. Kini ang hinungdan nga ang prensa o *media* dunay responsibilidad nga isaysay ngadto sa katawhan ang mga panghitabo sa lungsod.

Apan dili kalikayan nga usahay masayop usab ang media. Mao nga naay erratum nga ipagula. Busa gihinaut nga makasabot usab ang si bisan kinsa nga nasakitan tungod sa sayop nga wala tuyoa ug mopasaylo sa nakahimo sa sayop.

Kini alang sa kauswagan sa tanan.

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
www.KitangSiatanon.com
TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publishers

William Soldwisch & Susan Monte de Ramos-Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita "Bing" Aguilar

Copy Editor

Mirzah V. Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana (2) 535-4718	Eugene Jamandron 0935-887-6377	Zephania Repollo 0927-595-7752	Deevi Coren Yap 0917-709-4652
---------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------	----------------------------------

Lahi sa Uban

ni Deevi Coren Yap

Dili kinahanglan sa mahimong lider ang nag-una sa klase o utokan. Mas importante nga adunay pagsalig ang tawo kanimo nga maayo ka modala kanila ug may kaakohan.

Si Kressol B. Chavez, usa ka estudyante sa Siaton National High School o SNH, mao niining klase sa lider. Siya ang nahimong Supreme Student Government sulod sa 1,311 ka estudyante ug napili nga FSG-President nga gisalmotan sa dili mokulang sa 97 ka High School sa tibuok Negros Oriental.

Si Chavez naa karon sa ika-upat nga tuig sa sekundarya, 19 anyos, ug gikan sa kabus nga pamilya. Mas magulang siya sa mga kauban niyang mograduwar sa sekundarya tungod kay sa elementary pa siya sige siya nag-undang-undang og eskuyla. Dili siya sama sa uban nga mga milabay nga SSG-Pres. nga naa gayod sa taas sa ilang klase, mga *honor* gikan sa pagsugod sa pag-eskuyla. Apan gipili siya sa mga estudyante nga maoy modumala kanila ug gipildi niya ang duha ka estudyante nga puro naa sa taas sa klase.

Nakab-ot niya ang 596 nga botos. Matud pa ni Chavez siya usab natingala ngano nga ang mga estudyante misalig kaniya.

Si Chavez nakabuhat og mga maayong proyekto sama sa programa nga Tutorial Services alang sa dili mominus 200 ka estudyante. Nagpagama siya og mga basurahan ug nagpasemento sa *compost pit* nga nikabat og 10,000 pesos. Nakahimo siyag mga lamesa alang sa pagtuon, *sound system* nga maoy gigamit sa mga okasyon sa eskuylahan nga nagkantidad og 21,000 pesos. Kining kwarta gikan sa pundo sa Student Council, bahin sa ilang amot sa Parents Teachers Association (PTA). Nakapaatop usab siya sa *stage* nga gipersonal gayod niya og hangyo ang Gobernador kauban ang usa ka magtutudlo.

Si Chavez usa lamang ka ehemplo nga dili basehan sa maayong lider kon unsa kataas ang grado nga iyang nadawat kondili ang iyang pagpangako sa buluhaton. Bisan naa pa siya sa sekundarya nagpakita na siya og abilidad ug kinaiya sa maayong lider.

Casa Don Teo

Bed & Breakfast
National Highway, Siaton, Negros Oriental

Ang nag-inusara nga balay abutanan "hotel" dinhi sa Siaton diin ikaw makapahuway ug magmalipayon...

Alang sa dugang kasayuran tawag o text sa Manager mismo nga si Clyde Gadingan sa numero: 0915-893-4095 o bisitaha ang website: www.casadonteo.com

Paglampos... gikan sa panid 1

lamang molampos. Kini tanan dili nako makuha ug wala ang pagsuporta sa akong pamilya. Mao kini ang gasa akong ihatag para sa akong ginikanan aron makab-ot namo ang mga pangandoy sa kinabuhing maayo."

Si Ruvelyn Palomar, mitapos usab nga *magna cum laude* sa Bachelor in Secondary Education, major in Mathematics. May part-time nga trabaho siya aron idugang sa gasto sa matrikula. Wala niya himoang babag ang kakabus sa pag-eskwela. Nangingkamot siya kauban sa iyang amahan ug iyaan aron pasalamat sa suporta sa iyang pamilya ug labina sa Ginoo.

Sila si Jaypee Chan ug Allan Paul Ardion

migraduwar sa Bachelor in Secondary Education, major in Aralin Panlipunan ug Bachelor of Science in Information Technology. Alang kanila ang makagraduwar sa kolehiyo usa sa mga paagi aron adunay maayong ugma ug nga sila makabalos sa ilang mga ginikanan. Sila malaoman nga makakita og maayong trabaho tungod kay aduna silay natapos. Dako nilang kalipay nga sila apil sa pipila lamang sa mga estudyante nga nakatongtong gayod sa kolehiyo bisan sa kalisod sa panahon. Nagpasalamat sila sa ilang mga pamilya ug ilabina sa Ginoo tungod kay kung walay suporta sa pamilya ug pangaliya sa labaw nga makagagahom wala sila karon. (Deevi Coren Yap)

Jaypee Chan

Larry Gaitera

Allan Paul Ardion

Ruvelyn Palomar

Pabasa

Nagpahiyom nga nagbasa sa *KL* sila si Jessa Valencia, Dannes Macabanig, Jasper Tan Balderas ug Maria Krishna. Nagbasa sila kabahin sa mga panghitabo sa lungsod lakip na sa "Fire Prevention Month".

ERRATUM

Mahitungod sa balita, "Auxiliary Police nagbaligya og shabu gisikop," gula Marso 1-15, 2015, ang Kitang Lungsuranon mangayog pasaylo sa Special Auxillary Police (SAP) sa Siaton sa sayop nga pagtaho ni George Futalan isip miyembro sa SAP. Si Futalan kanhing miyembro sa SAP ug karon usa na ka traffic enforcer. Sa pagdakop niya nakasuot siya og bisti nga may nakasulat nga SAP, hinungdan sa sayop nga pagtaho sa iyang trabaho.

Adlaw Sa Kababayan-an

ni Deevi Coren Yap

Kada tuig, sukad sa 1911 hangtod karon, gisaulog sa Marso 8 ang International Women's Day o Adlaw sa Kababayan-an. Karong tuiga ang tema "*Make It Happen*". Giaghat ang mga kababayan-an nga mahimong epektibo sa tagsa-tagsa nilang katungdanan, politikanhon, ekonomikanhon o katilingbanon man, sa gobyerno o pribado o sa panimalay.

Atong gikaistorya ang tulo ka babaye mahitungod sa pagsaulog sa Adlaw sa Kababayan-an.

Si Ma. Luisa Macatunog, 50 anyos, minyo sulod sa 31 ka tuig, may tulo ka anak, usa ka ordinaryong empleyado. Matud niya, isip usa ka asawa magtinabangay sila sa iyang bana sa pagsulbad sa mga problema sa ilang panimalay ug paggiya sa ilang mga anak aron mapalayo sa kadautan. Isip usa ka lungsuranon magpakabana siya sa kalihokan alang sa kalamboan. Mao kini para niya ang iyang katungdanan sa katilingban isip usa ka babaye. Dili usab siya magpakitag kahuyang para maatubang ang lain-laing sitwasyon.

Si Virginia Cariaga, 22 anyos, nangita pa og trabaho. Alang kaniya importante nga magpakita og maayong buhat aron mahimong sundon sa uban ang pagtabang kanunay sa isigkatawo. "*Let's not get intimidated in this so-called man's world (Dili ta mahadlok niining kalibotana nga konohay iya sa mga lalaki).*" Daghang mga kababayan-an na karon ang malampuson sa ilang lainlain nga propesyon ug mao kini iyang inspirasyon nga mahimo nga malampuson usab. Nanghinaut siya nga unta ang katawhan magbaton og respeto sa mga babaye ug likayan ang pag-abusar nila sama sa gibuhay sa uban. Naa na kita sa panahon nga kon unsa man gani ang mabuhay sa mga kalalakihan mabuhay

na usab mga babaye - gani mas labaw pa. Bisan tuod wala pa siya makaabut sa "*total achievement*" sa iyang kinabuhi, dako siyag pagtuo nga adunay insaktong panahon nga kini moabot kaniya sa insaktong higayon.

Ang ikatulo mao si Mary Rose U. Calunod, 26 anyos, separada, may usa ka anak, ug kasamtangan nga nag-eskwela sa NORSU-Siaton Campus. Dako niyang kalipay nga naa gayod gihatag nga okasyon sa pagsaulog sa mga kababayan-an diin mapakita ang nagkalainlaing tampo sa mga babaye. Sa tanan niyang naagian wala siya mawad-ig paglaom sa iyang kaugalingon. Gihimo hinuon niya kining inspirasyon para magpadayon sa kinabuhi alang sa iyang anak. Bisan tuod og nagbulag siya sa iyang bana, gipasabot niya sa iyang anak nga pamilya gihapon sila tungod sa iyang panigkamot nga mahatag ang mga gikinahanglan sa iyang anak sama sa gugma, spirituwal ug emosyonal nga aspeto. Isip usa ka inahan dako niyang kalipay nga makita nga makahuman pag-eskwela iyang anak ug nga siya usab makalampos sa iyang pagtuon para sa ilang kaugmaon. Iyang gihinaut nga unta ang mga pareha niya nga separada dili mo-render sa tanang problema sa kinabuhi apan himoon kining inspirasyon aron magpadayon sa pagpakigbisong alang sa ilang mga katungod.

Kining tulo ka babaye tuod maingon nga simple lamang nga lumolopyo sa atong lungsod, dili dato, dili pobre apan pareho ilang panglantaw isip usa ka babaye. Naa gayod silay importante tinduganan sa atong katilingban. Nagkausa sila nga dili abusaran ug tan-awon nga mahuyang apan hatagan ug patas ug makatarunganon nga pagtagad sa katilingban.

"Lig-ong Panaghugpong 2015"
"Reconnecting and Strengthening Bonds"

SIATON COMMUNITY COLLEGE, SIATON COMMUNITY HIGH SCHOOL, ug SIATON NATIONAL HIGH SCHOOL GRAND ALUMNI HOMECOMING

Marso 21, 2015

Sugdan og misa pasalamat ang maong panaghugpong sa alas 7:00 sa buntag didto sa SNHS campus. Sundan kini sa parada ug himuon ang tanang programa sa Quisay Gym tibuok adlaw hangtod gabii.

Busa sa tanang ni graduwar sa SCC, SCHS, ug SNHS sugod 1983 hangtod 2014, pakigsabot na sa inyong mga klasmeyt alang sa maong selebrasyon.

VPA... gikan sa panid 1

apan kinahanglan gayud silang motuman alang sa kaayohan sa panggobyerno," matud ni Supervising Probation & Parole Officer, Rosalba L. Ferolin.

Dinhi sa Siaton aktibong nagtabangay ang mga parolado ug ang mga opisyaes sa mga barangay ug mga ahensya sa gobyerno sama sa DSWD ug Siaton PNP sa maong programa. Ang VPA wala naghatag og kapital alang sa panginabuhi sa mga parolado kondili ila lang gayud ipadayon kung unsa ang ilahang naandang panginabuhi ilabi na kung duna silay kahanas.

Ang mga parolado nagpuyo nga normal apan aduna pa silay tulubagon sa balaod, ang pinaka-importante nga dili na pagpakasala pag-usab. Gimando sa korte nga magdepende sa ilang *probation period* ang ilang pagbalik og puyo nga normal.

Dugang pa ni Ferolin nga unta sa Dumaguete lang ang maong *therapeutic treatment* apan nangita silag

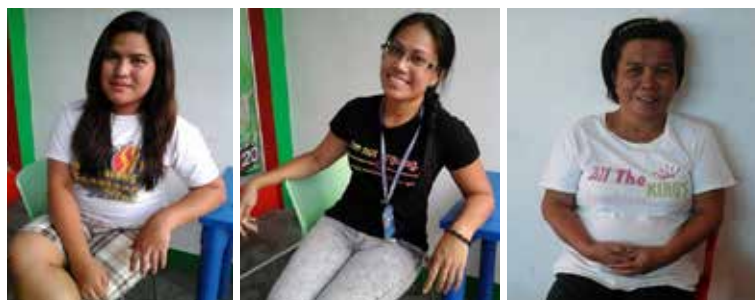
Siatanon... gikan sa panid 1

nga kagamhanan sa Siaton. Gihimo ang graduwasyon niadtong Marso 9, 2014 sa *function hall* taas sa tiyangge.

Ang mga migraduwar mipailalum sa bansaybansay sa CHS sulod sa 356 ka oras samtang 240 ka oras sa JAVA.

Ang bansaybansay lakip kini sa panglantaw ugma-damlag sa TESDA nga makahatag og kahibalo aron makakita og trabaho ang mga katawhan diin MDC mao ang nahimong gabayan aron kining mga panglantaw makab-ot. (*Bing Aguilar ug Eugene Jamandron*)

paagi nga mas sayon alang sa mga parolado. Mao nga walay rason nganong dili sila makatambong gawas kon adunay igong rason ang parolado sama sa pagkasakit. Apan kung sunod-sunod ang iyang pagpalta ipaagi sila og pakigkonsulta ug pagtambag. Ang *therapeutic treatment* mahitabo sa ikatulong Miyerkules matag bulan. (*Eugene Jamandron*)

Sila si Virginia Cariaga, 22 anyos ; Mary Rose U. Calunod, 26 anyos; ug Maria Luisa Macatunog, 50 anyos.

Grace Travel and Services

Travel safely in His grace

Your Airline Ticketing Services in Siaton!

Ceres Terminal, Siaton, Negros Oriental

Cell phone No. +639278800946+639282692381

Email add: gracettravel14@gmail.com